

Vlaams
Parlement

ingediend op **564** (2015-2016) – Nr. 1
5 november 2015 (2015-2016)

Voorstel van resolutie

van Els Robeyns

betreffende de eendagskuikens

TOELICHTING

Jaarlijks sterven in Vlaanderen talloze eendagskuikens een gruwelijke dood, eenvoudigweg omdat ze het verkeerde – mannelijke – geslacht hebben. De haantjes zijn economisch 'onrendabel': de pluimveehouderij kan ze immers niet gebruiken, omdat zij uiteraard geen eieren leggen en omdat ze zeer weinig bevreemd zijn. Ze worden daarom vergast, met een minutenlange doodstrijd tot gevolg, of zelfs gewoonweg verhakseld.

Jaarlijks worden in Nederland circa 40 miljoen zogenaamde eendagshaantjes gedood. In de Europese Unie zijn dat naar schatting 300 miljoen dieren. Het doden van de haantjes vindt in Nederland plaats door bedwelming met kooldioxidegas (CO₂). De dieren raken bedwelmd en vervolgens treedt de dood in binnen een minuut na de blootstelling aan het gas. Elders in Europa worden ook andere gassen (bijvoorbeeld argon) of andere dodingsmethoden gebruikt. Zo worden de dieren in Engeland binnen een fractie van een seconde vernalen in een shredder. Ook in Duitsland wordt die methode gebruikt.

Voor Vlaanderen bestaan er naar ons weten geen exacte cijfers over aantallen – de schatting is zo'n negen à vijftien miljoen dieren – of over de gebruikte methodes om de overtallige eendagshaantjes te doden.

Wel zijn er aanwijzingen dat ook in ons land gebruikgemaakt wordt van een 'verhakselaar', al lijken de meeste dieren wel vergast te worden. Ook hier speelt weer het economisch 'rendement': de vergaste dieren worden gebruikt als veevoeder of voer in de dierentuinen.

De meeste Nederlandse eendagshaantjes vinden hun eindbestemming als veevoeder (circa 85%). Ongeveer 15% wordt afgezet bij Nederlandse dierentuinen en andere instellingen waar wilde dieren worden gehouden.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat onze noorderburen al sinds ettelijke jaren onderzoek voeren naar alternatieven voor het doden van de eendagshaantjes. Reeds in augustus 2007 verscheen in opdracht van het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit het lijvige rapport 'Alternatieven voor doding van eendagskuikens – Technologische perspectieven en ethische consequenties' van de Animal Science Group van de Universiteit van Wageningen.

Die groep heeft de volgende alternatieven voor het doden van de eendagshaantjes onderzocht, met de volgende resultaten:

- de combikip (combinatiekip) produceren: dieren die én eieren leggen én behoorlijk vlees produceren, zodat haantjes bruikbaar zijn als vleeskip. Wenselijk, maar lastig haalbaar op grote schaal. Kostprijs en milieubelasting worden dan veel hoger, omdat dieren meer voer nodig hebben, langzamer groeien dan huidige vleeskippen en minder eieren leggen dan huidige legkippen;
- de eieren seksen voor het uitbroeden. In dit stadium bevatten bevruchte eieren nog niet een ontwikkeld embryo maar wel een klompje ongedifferentieerde cellen. De methode is onmogelijk bij kippen. Als het geslacht van het ei kan worden bepaald aan de hand van factoren die je kunt meten aan een ei of aan een monster van de eidooier, dan zou die methode kunnen. Publicaties in de literatuur suggereerden dat dat zo is bij kwartels. Het onderzoek van de groep in Wageningen heeft laten zien dat dat bij de kip niet zo is;
- het leggen van meer vrouwelijke (minder mannelijke) eieren stimuleren. Het onderzoek heeft getoond dat het mogelijk is om hennen zo te behandelen dat ze minder mannelijke eieren leggen. Echter, de behandelingen zijn alleen bedoeld voor onderzoek en kunnen niet in de praktijk worden gebruikt. Deze methode wordt alleen bruikbaar als er een manier wordt gevonden die praktisch uitvoer-

- baar is en die niet het welzijn, de gezondheid en de productiviteit van de hennen schaadt;
- bevruchte eieren na twee weken uitselecteren. Niet wenselijk, lastig haalbaar. In een bevrucht ei ontwikkelt zich pas een embryo als het ei wordt bebroed. Na twee weken kun je een monster van het ei nemen en embryo's van haantjes en hennetjes onderscheiden. Haanembryo's zou je dan kunnen doden, voordat het ei uitkomt. Bij deze methode moeten haantjes nog steeds gedood worden, een week eerder dan nu het geval is bij eendagshaantjes;
 - bevruchte eieren selecteren direct na het leggen, maar met gebruikmaking van een genetisch gemodificeerde kip met een genetische merker (een merker gen) op het Z-geslachtschromosoom. Dat dit in principe mogelijk is, is al in andere landen aangetoond. Doordat een onbebroed mannelijk ei onder blauw licht een heel klein lichtimpulsje laat zien, kunnen mannelijke onbebroede eieren mogelijk automatisch eenvoudig worden uitgeselecteerd. Die eieren hoeven dan niet te worden uitgebroed. De onderzoekers willen eerst aantonen dat een dergelijke methode geen effecten heeft op de gezondheid en op het welzijn van de kippen. De dieren en eieren van dit onderzoek komen niet in de voedselketen en worden gedood zodra het onderzoek is afgerond. Daarna is het noodzakelijk om een maatschappelijke discussie te voeren en te verkennen of zulke kippen ook gewenst zijn. Als deze methode in de toekomst geaccepteerd en gebruikt zou worden dan zou daarmee het doden van circa driehonderd miljoen eendagshaantjes voorkomen kunnen worden. Het maken van genetisch gemodificeerde dieren is wettelijk niet toegestaan, tenzij ontheffing wordt gegeven, maar die ontheffing is niet verkregen.

In Vlaanderen is aan de KU Leuven een techniek ontwikkeld om het geslacht van het kuiken in de eieren te bepalen.

De ontwikkelde technologie heeft als voordeel ten opzichte van andere technieken die in ontwikkeling zijn, dat het geheel contactloos is, en dus niet-invasief. Bij alternatieve methoden is het noodzakelijk een gaatje te boren in de schaal en een kleine hoeveelheid vocht te onttrekken, vergelijk het met een vruchtwaterpunctie. Daardoor is de techniek ook langzamer dan de techniek die ontwikkeld is aan de KU Leuven.

Tegenover dat voordeel staat een belangrijk nadeel: de geslachtsbepaling kan niet gebeuren voor alle commerciële rassen. Kort gezegd is de techniek uitermate geschikt voor het sexen van bruine kippen, niet voor witte. Voor België is dat géén belangrijke belemmering, omdat wij voornamelijk bruine eieren eten (lees: afkomstig van bruine kippen), maar wereldwijd zijn er een aantal belangrijke landen die gedomineerd worden door witte eieren (lees: witte kippen).

Een andere beperking is dat we de geslachtsbepaling ongeveer in het midden van de incubatieperiode doen. Zeg maar een 'abortus' in plaats van de uiteindelijke 'droom', zijnde vóór het incuberen de geslachtsbepaling te kunnen maken.

Die belemmering maakt dat er enige terughoudendheid is vanuit de bedrijven die (sorteer)machines maken voor de broeierijen. De techniek bestaat dus voorlopig alleen op laboratoriumniveau; er is tot heden geen sprake van commercialisering van de techniek.

Hoewel de problematiek van de eendagshaantjes allicht het beste op hoger niveau (Europees) aangepakt kan worden, is het naar onze mening gepast om de problematiek in Vlaanderen aan te pakken. Niets doen is immers geen optie vanuit het oogpunt van het dierenwelzijn.

Els ROBEYNS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° het dierenwelzijn;
 - 2° het feit dat jaarlijks miljoenen eendagshaantjes gedood worden;
 - 3° het bestaande wetenschappelijk onderzoek om dergelijke slachtpartij te voorkomen;
- verzoekt de Vlaamse Regering:
 - 1° de problematiek van de eendagskuikens in kaart te brengen;
 - 2° het wetenschappelijk onderzoek naar alternatieven voor het doden van eendagskuikens te stimuleren en te ondersteunen;
 - 3° de dialoog aan te gaan met de pluimveehouderij om bij te dragen tot de oplossing van het probleem;
 - 4° stappen te ondernemen om een commercialisering van de techniek die ontwikkeld is aan de KU Leuven, mogelijk te maken;
 - 5° erop toe te zien dat in afwachting daarvan de eendagskuikens op een meer diervriendelijke manier gedood worden;
 - 6° op termijn een verbod op het doden van eendagskuikens te overwegen.

Els ROBEYNS